

EN KLOP LAHKO TRAJNO SPREMENI NAŠE ŽIVLJENJE

Klopni meningoencefalitis je resna okužba centralnega živčnega sistema, za katero ne poznamo zdravila. Obolevnost v Sloveniji je med najvišjimi na svetu, delež cepljenih pa zelo nizek. Celotna Slovenija že 50 let velja za žarišče KME. Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje, smo v letu 2022 do 15. 9. 2022 prejeli 97 prijav obolenja s klopnim meningoencefalitisom. Zbolelo je 47 žensk in 50 moških. Najvišja stopnja obolevnosti je bila v primorsko-notranjski statistični regiji, sledita ji koroška in gorenjska statistična regija.

KME je lahko resna bolezen

Simptomi KME se praviloma pojavijo v 2 fazah. Vsaka od njiju ima svoje specifične simptome. V začetni fazi lahko bolniki od 2 do 7 dni občutijo bolečine v mišicah, glavobol in utrujenost ter imajo telesno temperaturo od 37,5 do 39 °C.

Sledi lahko obdobje brez simptomov, ki traja od 2 do 10 dni. V drugi fazi se razvijejo resnejši simptomi; pri 50 % bolnikov, predvsem pri otrocih, se pojavi vnetje možganskih ovojnic. Simptomi v tej fazi lahko obsegajo močno zvišano telesno temperaturo, glavobol, slabost, bruhanje in vrtoglavico.

KME prizadene ljudi vseh starosti, od otrok do starejših.

Simptomi med prvo in drugo fazo KME

Povišana telesna temperatura

Glavobol

Utrujenost

Bruhanje

Vrtoglavica

Slabost

Raziskave so pokazale, da je KME povezan s hudimi akutnimi kliničnimi posledicami in 35 – 58 % bolnikov s KME razvije vnetje možganov z dolgotrajno obolevnostjo, ki pogosto okrnijo kakovost življenja. Do 10 % bolnikov s KME trpi za trajno ohromelost, 1 od 50 oseb, ki zbolijo s simptomi, zaradi okužbe umre.

Dolgotrajne posledice KME

V Evropi, je delež okužb največji med odraslimi v starosti od 45 do 64 let.

Mišična šibkost

Trajna paraliza

Ataksija

Začasna in dolgotrajna izguba zavesti

Kognitivne spremembe

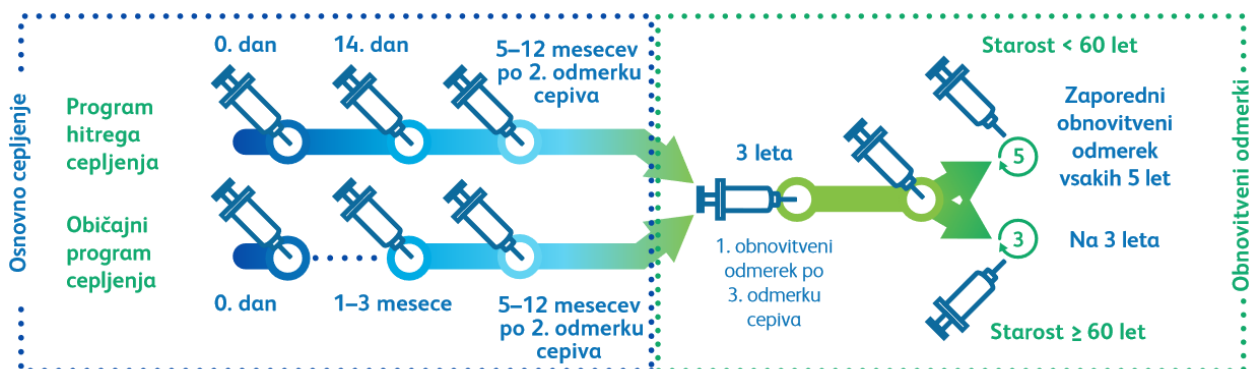
Diagnosticiranje KME

Diagnosticiranje KME je lahko težavno. Bolezen je mogoče zamenjati za poletno gripo, zlasti v začetni fazi, ko simptomi okužbe niso specifični. Za diagnozo je potrebna popolna anamneza bolnika, diagnostične metode pa so odvisne od faze bolezni.

V prvi fazi bolezni je virus KME mogoče odkriti v vzorcu krvi. V drugi fazi, ko ima bolnik že simptome osrednjega živčevja, se uporabljajo preiskave prisotnosti protiteles (imunoglobolinom M in G) v serumu ali cerebrospinalni tekočini.

CEPLJENJE najbolj učinkovit ukrep za zaščito pred klopnim meningoencefalitisom

Za KME ni učinkovitega zdravila, okužbo pa s hitro odstranitvijo klopa težko preprečimo, saj se virus KME v nas prenese že nekaj minut po vbodu okuženega klopa. Edina učinkovita zaščita proti KME je cepljenje. Za osnovno zaščito se cepimo s tremi odmerki cepiva. Cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu je na voljo skozi vse leto. Sicer pa priporočamo, da se cepljenje s prvima dvema odmerkoma opravi v zimskih mesecih, da se vzpostavi zaščita pred boleznijo še pred aktivnostjo klosov. V toplem delu leta, ko so klopi aktivni in je potrebna čim hitrejša zaščita, se lahko uporabi "hitre sheme cepljenja".

Kdo je upravičen do brezplačnega cepljenja proti KME?

Priporočljivo cepljenje proti KME se krije iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja za določene zavarovane osebe in sicer:

- otrokom, ki v tekočem letu dopolnijo eno leto starosti;
- otrokom zamudnikom, ki so bili rojeni v letih 2016, 2017, 2018 in 2019;
- odraslim, ki v tekočem letu dopolnijo 49 let;
- odraslim zamudnikom, ki so 49 let dopolnili leta 2019 ali kasneje (rojeni od vključno leta 1970 dalje).

Cepljenje proti KME za ostale posameznike je samoplačniško.

Kako lahko preprečimo vbod klopa ?

Človek dobi klopa, ko oplazi npr. grmovje in ga klop zazna s svojimi čutili. Med zadrževanjem v naravi je pomembno, da uporabljamo svetla oblačila iz gladkega materiala, ki klopom onemogočajo, da bi se oprijeli. Odkrite dele telesa večkrat premažemo s snovmi, ki odganjajo mrčes (repelenti). Ko se vrnemo domov je pomembno, da opravimo temeljit pregled telesa. Posvetimo se predvsem poraščenim delom telesa, kožnim gubam, uhljem, pazduham in dimljah.

Kako odstranimo klopa iz kože?

Če klopa opazimo, ga odstranimo takoj. Klopa primemo s koničasto pinceto čim bližje koži in ga z enakomernim gibom izvlečemo. Pomembno je, da ga ne primemo za telo, temveč za glavico. Stisk telesa lahko namreč pospeši izločanje okužene sline v kožo. Če deli klopa ostanejo v koži, tudi te čimprej odstranimo.

KAM SE KLOPI NAMESTIJO?

PREGLEDAMO CELO TELO, ŠE POSEBEJ PA BODIMO POZORNI NA NASLEDNJA MESTA:

Pregledujemo se redno, ker se klop lahko skriva v oblačilih ali drugje v stanovanju in se na naše telo prisese šele kasneje, čez kakšen dan ali dva. Mesto vboda klopa opazujemo še vsaj mesec dni po odstranitvi klopa. V primeru pojava značilne rdečine na koži, ki se širi in v sredini blede, se posvetujte s svojim izbranim zdravnikom.

KAKO ODSTRANIMO KLOPA?

Klopa primemo s koničasto pinceto čim bližje koži in ga z enakomernim gibom izvlečemo. Pomembno je, da ga ne primemo za telo, temveč za glavico. Stisk telesa lahko namreč pospeši izločanje okužene sline v kožo. Če deli klopa ostanejo v koži, tudi te čimprej odstranimo. Po odstranitvi klopa očistimo kožo z alkoholom ali pa kar z vodo in milom.

V primeru vboda klopa je priporočljivo, da ga odstranimo čim prej.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

Na klopa ne dajemo olja, alkohola in drugih tekočin, ker je verjetnost za okužbo pri takem odstranjevanju večja. Po odstranitvi klopa očistimo kožo z alkoholom ali pa kar z vodo in milom.

Poskrbimo, da majhen klop ne postane naš velik problem!

Valerija Glavica, dipl.m.s.
NIJZ OE Ravne na Koroškem